

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE	11
PRZEDMOWA DO CZWARTEGO WYDANIA	13
WYKAZ SKRÓTÓW	14
 Rozdział I. ZAGADNIENIA OGÓLNE	15
1. Pojęcie prawa międzynarodowego	15
1.1. Definicja prawa międzynarodowego	15
1.2. Prawo międzynarodowe publiczne a prawo międzynarodowe prywatne	17
1.3. Nazwa prawa międzynarodowego	18
2. Funkcje (przedmiot) prawa międzynarodowego	18
3. Stosunki międzynarodowe, czyli obrót międzynarodowy	20
4. Cechy charakterystyczne prawa międzynarodowego	22
4.1. Uwagi ogólne	22
4.2. Tworzenie prawa międzynarodowego (brak ustawodawcy)	22
4.3. Przymus w prawie międzynarodowym (brak zorganizowanego aparatu przymusu)	23
4.4. Brak obowiązkowego sądownictwa międzynarodowego	24
4.5. Stosowanie prawa międzynarodowego i jego moc wiążąca	25
5. Struktura i charakter norm współczesnego prawa międzynarodowego	26
6. Prawo międzynarodowe a prawo wewnętrzne. Stosowanie prawa międzynarodowego wewnątrz państwa	28
6.1. Uwagi ogólne	28
6.2. Dualizm i monizm	29
6.3. Obowiązek dostosowania prawa wewnętrznego do prawa międzynarodowego	31
6.4. Sposoby harmonizacji prawa wewnętrznego z międzynarodowymi zobowiązaniami	32
6.5. Miejsce prawa wewnętrznego w stosunkach międzynarodowych	35
6.6. Komplementarność wewnętrznego i międzynarodowego porządku prawnego	36
 Rozdział II. ROZWÓJ PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO	38
1. Uwagi ogólne	38
2. Początki prawa międzynarodowego	39
3. Ukształtowanie systemu prawa międzynarodowego	40
4. Prawo międzynarodowe w okresie kapitalizmu	42

5. Okres współistnienia państw o różnych ustrojach społeczno-politycznych	47
5.1. Okres międzywojenny i druga wojna światowa	47
5.2. Okres po drugiej wojnie światowej	51
Rozdział III. ŹRÓDŁA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO	60
1. Pojęcie źródeł prawa międzynarodowego	60
1.1. Różne znaczenia tego terminu	60
1.2. Artykuł 38 Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości a źródła prawa międzynarodowego	61
1.3. Współczesne źródła prawa międzynarodowego	63
1.4. Środki pomocnicze do stwierdzania istnienia norm prawa międzynarodowego	65
2. Umowa międzynarodowa	66
2.1. Uwagi ogólne	66
2.2. Zawieranie umów międzynarodowych	73
2.3. Obowiązki umowy międzynarodowej. Ważność	79
2.4. Zakres czasowy obowiązywania i stosowania umowy międzynarodowej (od kiedy, do kiedy)	82
2.5. Zakres podmiotowy obowiązywania umowy międzynarodowej (kogo umowa międzynarodowa obowiązuje)	89
2.6. Zakres terytorialny obowiązywania i stosowania umowy międzynarodowej	90
2.7. Zakres rzeczowy (przedmiotowy) obowiązywania umowy międzynarodowej. Zastrzeżenia	91
2.8. Interpretacja (wykładnia) umowy międzynarodowej	93
3. Prawo zwyczajowe	97
4. Uchwały prawotwórcze (normatywne) organizacji międzynarodowych	106
5. Kodyfikacja prawa międzynarodowego	111
Rozdział IV. PODMIOTY PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO	115
1. Uwagi ogólne	115
2. Państwo	118
2.1. Pojęcie i istota państwa	118
2.2. Powstanie i upadek państwa	120
2.3. Ciągłość (identyczność) i sukcesja państw	124
3. Państwo w stosunkach międzynarodowych	127
3.1. Suwerenność i kompetencja własna państw	127
3.2. Zasada nieinterwencji	129
3.3. Równość państw i ich immunitet jurysdykcyjny	131
4. Rodzaje państw	133
4.1. Państwa jednolite i złożone	134
4.2. Państwa rozwijające się	135
4.3. Państwa śródlądowe, państwa o niekorzystnym położeniu geograficznym i państwa archipelagowe	136
4.4. Państwa trwale neutralne	137
5. Podmioty prawa międzynarodowego inne niż państwa	139
6. Uznanie międzynarodowe	149
Rozdział V. STOSUNKI, ZDARZENIA I AKTY (CZYNNOŚCI) PRAWNOMIĘDZYNARODOWE	155
1. Stosunki prawnomiędzynarodowe	155
2. Zdarzenia prawnomiędzynarodowe	156
3. Akty (czynności) prawnomiędzynarodowe	157
4. Akty jednostronne państw	163

Rozdział VI. ODPOWIEDZIALNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA	167
1. Uwagi ogólne	167
2. Odpowiedzialność państwa	169
3. Odpowiedzialność jednostek	173
Rozdział VII. TERYTORIUM	176
1. Uwagi ogólne	176
2. Terytorium państwowe	177
3. Zwierzchnictwo terytorialne	179
4. Szczególne ograniczenia zwierzchnictwa terytorialnego	181
5. Nabycie terytorium państwowego	182
5.1. Nabycie pierwotne	182
5.2. Nabycie pochodne	184
5.3. Zmiany terytorialne a obywatelstwo ludności	186
5.4. Zakaz użycia siły i prawo narodów do samostanowienia a zmiany terytorialne	186
6. Granice	187
6.1. Uwagi ogólne	187
6.2. Granice Polski	190
7. Rzeki	192
8. Obszary podbiegunowe	196
Rozdział VIII. MIĘDZYNARODOWE PRAWO MORZA	198
1. Uwagi ogólne	198
2. Obszary morskie — klasyfikacja	200
3. Statki morskie	201
4. Morskie wody wewnętrzne	206
5. Wody archipelagowe	209
6. Morze terytorialne	210
7. Morska strefa przyległa	214
8. Strefa wyłącznego rybołówstwa	215
9. Szelf kontynentalny	216
10. Strefa ekonomiczna	218
11. Morze pełne	220
12. Dno mórz i oceanów poza granicami jurysdykcji państwowej	226
13. Cieśniny i kanały morskie	227
13.1. Cieśniny	227
13.2. Kanały morskie	230
14. Współpraca międzynarodowa w dziedzinie korzystania z obszarów morskich i ochrony środowiska morskiego	231
Rozdział IX. MIĘDZYNARODOWE PRAWO LOTNICZE I KOSMICZNE	235
1. Uwagi ogólne	235
2. Przestrzeń powietrzna	237
3. Statki powietrzne	239
4. Międzynarodowa żegluga powietrzna	241
5. Prawo kosmiczne	244
Rozdział X. LUDNOŚĆ PAŃSTWA	249
1. Uwagi ogólne	249
2. Obywatelstwo	250
3. Traktowanie cudzoziemców	256
4. Międzynarodowy ruch osobowy	257

5. Ekstradycja i azyl	259
6. Ochrona grup ludzkich i praw człowieka	262
Rozdział XI. PRAWO DYPLMATYCZNE I KONSULARNE	266
1. Uwagi ogólne	266
2. Stosunki i służba dyplomatyczna	267
2.1. Źródła prawa dyplomatycznego	267
2.2. Ustanowienie i utrzymywanie stosunków dyplomatycznych	268
2.3. Funkcje misji dyplomatycznej	269
2.4. Członkowie misji dyplomatycznej	270
2.5. Przywileje i immunitety dyplomatyczne	275
2.6. Treść (zakres przedmiotowy) przywilejów i immunitetów dyplomatycznych	276
2.7. Osoby korzystające z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych (zakres podmiotowy)	278
2.8. Zakres czasowy obowiązywania przywilejów i immunitetów	279
2.9. Zakres terytorialny obowiązywania przywilejów i immunitetów	279
2.10. Obowiązek członków misji wobec państwa przyjmującego	280
2.11. Pomieszczenia misji dyplomatycznej	281
3. Stosunki i służba konsularna	281
3.1. Źródła prawa konsularnego	281
3.2. Ustanowienie i utrzymywanie stosunków konsularnych	282
3.3. Funkcje konsularne	283
3.4. Członkowie urzędu konsularnego	285
3.5. Przywileje i immunitety konsularne	286
3.6. Treść (zakres przedmiotowy) przywilejów i immunitetów konsularnych	287
3.7. Osoby korzystające z przywilejów i immunitetów konsularnych	288
3.8. Zakres czasowy obowiązywania przywilejów i immunitetów konsularnych	288
3.9. Zakres terytorialny obowiązywania przywilejów i immunitetów konsularnych	289
3.10. Pomieszczenia i archiwa konsularne	289
Rozdział XII. ORGANIZACJE MIĘDZYNARODOWE	290
1. Uwagi ogólne	290
2. Organizacja Narodów Zjednoczonych	300
2.1. Podstawy prawne i istota ONZ	300
2.2. Członkostwo w ONZ	302
2.3. Cele i zasady ONZ	305
2.4. Struktura organizacyjna ONZ	307
2.5. Zgromadzenie Ogólne	307
2.6. Rada Bezpieczeństwa	310
2.7. Rada Gospodarczo-Społeczna	314
2.8. Rada Powiernicza	314
2.9. Sekretariat	315
2.10. Działalność ONZ	316
3. Organizacje wyspecjalizowane	317
4. Organizacje regionalne	319
4.1. Organizacja Państw Amerykańskich	320
4.2. Liga Państw Arabskich	321
4.3. Unia Afrykańska	321
5. Organizacje wojskowe	322
5.1. Karta Narodów Zjednoczonych a przymierza	322
5.2. Pakt Północnoatlantycki	323
6. Rada Europy	324
7. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)	325

Rozdział XIII. UMOWY I ORGANIZACJE GOSPODARCZE	327
1. Uwagi ogólne	327
2. Dwustronne umowy gospodarcze	328
3. Organizacje gospodarcze	332
3.1. Rola ONZ w rozwiązywaniu problemów gospodarczych	332
3.2. Układ Ogólny w sprawie Taryf Celnych i Handlu	333
3.3. Światowa Organizacja Handlu	335
3.4. Międzynarodowy Fundusz Walutowy	336
3.5. Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju	337
Rozdział XIV. WSPÓLNOTY EUROPEJSKIE	339
1. Uwagi ogólne	339
2. Europejska Wspólnota Węgla i Stali	340
3. Wspólnota Europejska	341
4. Europejska Wspólnota Energii Atomowej	342
5. Unia Europejska	343
6. Podstawy prawne Wspólnot Europejskich	347
7. Instytucje Wspólnot Europejskich	353
7.1. Parlament Europejski	353
7.2. Rada	357
7.3. Komisja	360
7.4. Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Pierwszej Instancji	362
7.5. Trybunał Obrachunkowy	364
7.6. Organy doradcze Wspólnot Europejskich	365
7.7. Instytucje finansowe	367
Rozdział XV. ZAŁATWIANIE SPORÓW MIĘDZYNARODOWYCH	373
1. Uwagi ogólne	373
2. Rokowania (negocjacje)	376
3. Dobre usługi i pośrednictwo (mediacja)	377
4. Komisje śledcze	378
5. Koncyliacja	379
6. Postępowanie przed organami Narodów Zjednoczonych	380
7. Arbitraż (sądownictwo polubowne)	382
8. Sądownictwo międzynarodowe	385
8.1. Uwagi ogólne	385
8.2. Stały Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej	386
8.3. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości	386
8.4. Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza	394
9. Środki odwetowe	394
Rozdział XVI. PRAWO PRZECIWWOJENNE	397
1. Uwagi ogólne	397
2. Zakaz agresji	397
3. Definicja agresji	401
4. Bezpieczeństwo zbiorowe	403
Rozdział XVII. PRAWO KONFLIKTÓW ZBROJNYCH	410
1. Uwagi ogólne	410
1.1. Pojęcie wojny i konfliktu zbrojnego	410
1.2. Pojęcie prawa wojennego i jego obowiązywanie	411

1.3. Stosowanie prawa wojennego w konfliktach zbrojnych niemających charakteru międzynarodowego	413
1.4. Źródła prawa wojennego	413
1.5. Obszar wojny i teatr wojny	416
2. Początek wojny	416
3. Wojna lądowa	417
3.1. Siły zbrojne — skład	417
3.2. Kroki nieprzyjacielskie	420
3.3. Ochrona ofiar wojny	422
3.4. Okupacja wojenna	425
4. Wojna morska	427
4.1. Uwagi ogólne	427
4.2. Morskie siły zbrojne	428
4.3. Akty walki	429
4.4. Ochrona chorych, rannych i rozbitków	430
4.5. Akty wrogie	430
5. Wojna powietrzna	432
5.1. Uwagi ogólne	432
5.2. Siły zbrojne	432
5.3. Akty walki	433
6. Zakończenie wojny	434
7. Neutralność w wojnie	435
MATERIAŁY DO POZNANIA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO	438
I. Zbiory umów międzynarodowych	438
II. Zbiory praktyki państw i inne wydawnictwa dokumentalne	439
III. Orzeczenia sądowe i arbitrażowe	439
IV. Dokumenty organizacji międzynarodowych	440
1. Organizacja Narodów Zjednoczonych	440
2. Inne organizacje	441
V. Piśmiennictwo	441
SKOROWIDZ PRZEDMIOTOWY	444